

НОВИ И МАЛКО ИЗВЕСТНИ ПАРАЗИТНИ ЦИПОКРИЛИ (HYMENOPTERA) ЗА БЪЛГАРСКАТА ФАУНА

ЯНКО КОЛАРОВ

Предлаганата работа е преглед на българските видове от четири малки семейства паразитни ципокрили — Stephanidae, Aulacidae, Gasteruptiidae и Evanidae. В миналото те са били включвани от някои автори (Townes, 1969) към надсемейство Ichneumonoidea, но днес се отнасят към две други надсемейства. Изучени са материалите от колекциите на Националния природонаучен музей в София (НМ), Пловдивския университет „П. Хиландарски“ (ПУ) и колекцията на автора (К). Общо в работата са включени 14 вида. Две от семействата и 11 вида, отбелязани в текста със звездичка, са нови за фауната на България. Общото разпространение е дадено според Тобиас и Зиновьев (1988).

Сърдечно благодаря на ст. н. с. А. Попов (НМ) и на проф. д-р П. Ангелов (ПУ) за предоставената ми възможност да изуча материалите, съхранени в посочените колекции.

НАДСЕМЕЙСТВО STEPHANOIDEA

СЕМЕЙСТВО STEPHANIDAE

Включва 8 рода с около 140 вида, разпространени предимно в тропиците. В Европа са установени 2 рода с 3 вида, един е намерен и у нас. Паразитират по ларви на твърдокрили и ципокрили, живеещи под кората на дървета.

Stephanus serrator F. Материал: Родопи, с. Храбрино, 30. 05. 1988 г., 1 ♂ (К); Странджа, с. Голямо Крушево, 18. 06. 1988 г., 1 ♂ (К); Петрич, 20. 08. 1967 г., 1 ♀ (ПУ). Разпространение: Европа.

НАДСЕМЕЙСТВО EVANIOIDEA

Съставено от 3 семейства с около 800 вида, повечето от които са разпространени в тропиците.

*СЕМЕЙСТВО AULACIDAE

Паразити по ларви на ципокрили и твърдокрили ксилофаги. Известни са около 130 вида, от които над 20 от Европа.

**Pristaulacus bimaculatus* Kieffer. Материал: София, Германски манастир, 15. 08. 1911 г., 1 ♀ (НМ); Разград, юли, 1965 г., 1 ♀ (ПУ). Разпространение: Средна и Южна Европа, Украйна.

**Pristaulacus gloriator* F. Материал: София, 1902 г., 1 ♀ (НМ); с. Бабек, Пловдивско, 13. 05. 1968 г., 1 ♂ (ПУ). Разпространение: Европа, СССР до Новосибирск.

**Pristaulacus obscuripennis* Westw. Материал: Родопи, х. Родопски партизанин, 25. 06. 1978 г., 1 ♀ (К); Ихтиман, юни, 1 ♂ (НМ). Разпространение: Средна и Южна Европа, Украйна.

*СЕМЕЙСТВО GASTERUPTIIDAE

Описани са около 300 вида, от които в Европа се срещат около 20, включени в 1 род. Ларвите се развиват върху жилещи ципокрили. Най-напред унищожават яйцата и ларвите им, след което се хранят и с техните запаси.

**Gasteruption assectator* L. Материал: Приморско, 23. 08. 1988 г., 1 ♂ (К); Пирин, вр. Окаден, август, 1932 г., 1 ♀ (НМ); Родопи, Смолянски езера, 21. 07. 1969 г., 1 ♀ (ПУ); Стара планина, с. Ямна, 19. 08. 1968 г., 1 ♀ (ПУ); Айтос, 1969 г., 1 ♀ (ПУ); Родопи, Червената скала, 22. 07. 1969 г., 1 ♀ (ПУ); с. Песнопой, Пловдивско, 13. 05. 1968 г., 2 ♂ (ПУ); Пловдив, 21. 07. 1967 г., 1 ♀ (ПУ); с. Орешец, Пловдивско, 10. 07. 1968 г., 1 ♀ (ПУ). Разпространение: Холарктика.

**Gasteruption erythrostomum* Dahlb. Материал: Ловеч, 29. 07. 1921 г., 1 ♂ (НМ); Стара планина, Троянски манастир, 4. 08. 1965 г., 1 ♀ (ПУ); с. Бяга, Пловдивско, 19. 06. 1967 г., 1 ♀ (ПУ); Етрополе, 25. 07. 1968 г., 1 ♀ (ПУ); Стара планина, с. Ямна, 24. 08. 1968 г., 1 ♀ (ПУ). Разпространение: Европа, Мала Азия.

**Gasteruption hastator* F. Материал: Тузлата, Варненско, 30. 07. 1988 г., 1 ♀ (К); с. Китен, 25. 06. 1983 г., 1 ♀ (К); с. Бяга, Пловдивско, 19. 06. 1967 г., 1 ♀ (ПУ); Асеновград, 7. 07. 1964 г., 1 ♀ (ПУ). Разпространение: Европа, Северна Африка, Мала Азия.

**Gasteruption jaculator* L. Материал: Свищов, 14. 07. 1986 г., 1 ♀ (К); с. Розовец, Пловдивско, 9. 06. 1967 г., 1 ♀ (ПУ); Пловдив, 14. 07. 1967 г., 1 ♀ (ПУ); Етрополе, юли, 1969 г., 1 ♀ (ПУ); с. Лозенец, Бургаско, 28—30. 06. 1969 г., 2 ♂ (ПУ). Разпространение: Палеарктика.

**Gasteruption pedemontanum* Toulon. Материал: с. Изворово, Хасковско, 19. 06. 1983 г., 1 ♀ (К); Елефтера манастир (Гърция), 29. 06. 1918 г., 1 ♂ (НМ); Родопи, Ели дере, 22. 08. 1958 г., 1 ♀ (НМ); с. Розовец, Пловдивско, 9. 06. 1967 г., 1 ♀ (ПУ); Кресненско дефиле, 9. 05. 1968 г., 1 ♀ (ПУ); Стара планина, с. Бр. ханове, 1 ♂ (ПУ); Странджа, с. Звездец, 3. 06. 1968 г., 1 ♂ (ПУ). Разпространение: Европа и Предна Азия.

**Gasteruption pyrenaicum* Guér. Материал: Славянка, 7—8. 06. 1935 г., 3 ♀ (НМ); Скетча, Гърция, 24—30. 04. 1914 г., 1 ♂ (НМ); гр. Стрелча, 7. 06. 1968 г., 1 ♂ (ПУ); Рила, гр. Рила, 1. 06. 1969 г., 1 ♂ и 1 ♀ (ПУ); Стара планина, Троянски манастир, 4. 08. 1965 г., 1 ♀ (ПУ). Разпространение: Централна, Южна и Източна Европа, Мала Азия.

**Gasteruption tibiale* Schlecht. Материал: с. Бяга, Пловдивско, 19. 06. 1987 г., 1 ♂ (К). Разпространение: Централна, Южна и Източна Европа, Мала Азия, Сибир.

**Gasteruption tournieri* Schlecht. Материал: с. Маджарово, Хасковско, 24. 08. 1975 г., 1 ♀ (К); Казашък, 17. 06. 1955 г., 1 ♂ и 1 ♀ (НМ); Странджа, с. Буково, 2. 06. 1968 г., 2 ♀ (ПУ); Родопи, х. Бряновища, 24. 07.

1969 г., 1 ♀ (ПУ); Странджа, с. Близнак, 2. 06. 1968 г., 1 ♂ (ПУ); гр. Стрелча, 7. 06. 1968 г., 1 ♂ (ПУ); Стара планина, с. Ямна, 12. 07. 1968 г., 1 ♂ (ПУ); Голо бърдо, 8. 07. 1968 г., 2 ♂ (ПУ); Рилски манастир, 6. 07. 1965 г., 1 ♂ (ПУ); Стара планина, Троянски манастир, 4. 08. 1965 г., 1 ♀ (ПУ). Разпространение: Средна и Южна Европа и СССР — Башкирия.

СЕМЕЙСТВО EVANIIDAE

Паразитират в оотеките на хлебарките. Описаны са около 300 вида предимно от тропиците и субтропиците. В Европа са известни 3 вида от 3 рода.

Prosevania fuscipes Illiger. Материал: Асеновград, 19. 08. 1964 г., 1 ♀ (ПУ), 8. 09. 1964 г., 1 ♀ (ПУ); Пловдив, 11. 08. 1968 г., 1 ♂ (ПУ). Разпространение: Европа, Мала Азия, Северна Америка.

Brachygaster minuta O. L. Материал: Чирпан, 11. 06. 1968 г., 4 ♀ (ПУ); с. Новаково, Пловдивско, 5. 06. 1967 г., 1 ♀ (ПУ); с. Горнослав, Пловдивско, 23. 06. 1968 г., 1 ♀ (ПУ); Средна гора, Траянови врата, 16. 08. 1967 г., 2 ♀ (ПУ). Разпространение: Европа.

ЛИТЕРАТУРА

Тобиас, В., А. Зиновьев, 1988. Определитель насекомых Европейской части СССР. Т. III, ч. 6. М., 1—267.

Townes, H. 1969. The genera of Ichneumonidae. — Mem. Amer. Ent. Inst., 11, 1-300.

Постъпила на 6. III. 1990 г.

Адрес на автора:

Янко Коларов
Софийски университет „Св. Климент Охридски“
Биологически факултет, катедра „Зоология“
бул. „Драган Цанков“ № 8, 1421 София

NEW AND LITTLE KNOWN PARASITIC HYMENOPTERA FOR THE BULGARIAN FAUNA

Janko Kolarov

(Summary)

Reported are faunistic data for 14 species of Stephanidae, Aulacidae, Gasteruptiidae, Evaniidae from material in the collections of the National Museum of Natural History in Sofia, the Paisii Hilendarski University of Plovdiv, and the author's own collection. Two of the families and 11 species, given in the text with an asterisk, are new for the fauna of Bulgaria.